

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

23. dubna 2013 *

„Kasační opravný prostředek — Společná zahraniční a bezpečnostní politika — Omezující opatření namířená proti osobám a subjektům — Článek 263 šestý pododstavec SFEU — Lhůta pro podání žaloby — Vyšší moc — Ozbrojený konflikt“

Ve spojených věcech C-478/11 P až C-482/11 P,

jejichž předmětem je pět kasačních opravných prostředků na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaných dne 21. září 2011,

Laurent Gbagbo (C-478/11 P),

Katinan Justin Koné (C-479/11 P),

Akissi Danièle Boni-Claverie (C-480/11 P),

Alcide Djédjé (C-481/11 P),

Affi Pascal N'Guessan (C-482/11 P),

zastoupení L. Bourthoumieux, avocate,

účastníci řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelé),

příčemž další účastníci řízení je:

Rada Evropské unie, zastoupená B. Driessenem a M.-M. Joséphidès, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, A. Tizzano, M. Ilešič (zpravodaj), G. Arestis, J. Malenovský, předsedové senátů, U. Lohmus, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, C. Toader, J.-J. Kasel, M. Safjan a D. Šváby, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

* Jednací jazyk: francouzština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 19. prosince 2012,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Prostřednictvím kasačních opravných prostředků požadují L. Gbagbo, K. J. Koné, A. D. Boni-Claverie, A. Djédjé a A. P. N'Guessan zrušení usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 13. července 2011, Gbagbo v. Rada (T-348/11), Koné v. Rada (T-349/11), Boni-Claverie v. Rada (T-350/11), Djédjé v. Rada (T-351/11) a N'Guessan v. Rada (T-352/11) (dále jen „napadená usnesení“), kterými byly odmítnuty jako zjevně nepřipustné jejich žaloby směřující jednak ke zrušení rozhodnutí Rady 2011/17/SZBP ze dne 11. ledna 2011 (Úř. věst. L 11, s. 31), rozhodnutí Rady 2011/18/SZBP ze dne 14. ledna 2011 (Úř. věst. L 11, s. 36), a rozhodnutí Rady 2011/221/SZBP ze dne 6. dubna 2011 (Úř. věst. L 93, s. 20) o změně rozhodnutí Rady 2010/656/SZBP, kterým se obnovují omezující opatření vůči Pobřeží slonoviny, jednak ke zrušení nařízení Rady (EU) č. 25/2011 ze dne 14. ledna 2011 (Úř. věst. L 11, s. 1) a nařízení Rady (EU) č. 330/2011 ze dne 6. dubna 2011 (Úř. věst. L 93, s. 10) o změně nařízení (ES) č. 560/2005, kterým se ukládají některá zvláštní omezující opatření namířená proti některým osobám a subjektům vzhledem k situaci v Pobřeží slonoviny (dále jen dohromady „sporné akty“) v rozsahu, v jakém se jich tyto akty dotýkají.

Právní rámec a skutečnosti předcházející sporu

- 2 Dne 15. listopadu 2004 přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci 1572 (2004), kterou potvrdila zejména, že situace na Pobřeží slonoviny nadále ohrožuje mezinárodní mír a bezpečnost v regionu, a rozhodla o uložení některých omezujících opatření vůči uvedené zemi.
- 3 Článkem 14 rezoluce 1572 (2004) se zřizuje výbor (dále jen „výbor pro sankce“), jenž je pověřen zejména určit osoby a subjekty, na které se vztahují omezující opatření v otázce cestovních omezení a zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů, která uvedená rezoluce ukládá v bodech 9 a 11, a udržovat jejich aktuální seznam.
- 4 Rada Evropské unie považovala za nezbytné, aby Evropské společenství přijalo opatření k provedení rezoluce Rady bezpečnosti 1572 (2004), a proto vydala dne 13. prosince 2004 společný postoj 2004/852/SZBP o přijetí omezujících opatření vůči Pobřeží slonoviny (Úř. věst. L 368, s. 50).
- 5 Rada měla za to, že je nezbytné přijmout nařízení za tím účelem, aby opatření popsaná ve společném postoji 2004/852 byla provedena na úrovni Společenství, a přijala dne 12. dubna 2005 nařízení (ES) č. 560/2005, kterým se ukládají některá zvláštní omezující opatření namířená proti některým osobám a subjektům vzhledem k situaci na Pobřeží slonoviny (Úř. věst. L 95, s. 1).
- 6 Společný postoj 2004/852 byl několikrát prodloužen a změněn a posléze byl zrušen a nahrazen rozhodnutím Rady 2010/656/SZBP ze dne 29. října 2010, kterým se obnovují omezující opatření vůči Pobřeží slonoviny (Úř. věst. L 285, s. 28).
- 7 Ve dnech 31. října a 28. listopadu 2010 proběhly v Republice Pobřeží slonoviny prezidentské volby.
- 8 V souladu s prohlášením předsedy Nezávislé volební komise ze dne 2. prosince 2010 potvrdil zvláštní zástupce generálního tajemníka OSN pro Pobřeží slonoviny dne 3. prosince 2010 konečný výsledek druhého kola prezidentských voleb s tím, že vítězem prezidentských voleb se stal Alassane Ouattara.

- 9 Dne 13. prosince 2010 Rada zdůraznila význam prezidentských voleb konaných ve dnech 31. října a 28. listopadu 2010 pro návrat míru a stability na Pobřeží slonoviny a uvedla, že je nezbytně nutné respektovat vůli, kterou obyvatelé Pobřeží slonoviny samostatně vyjádřili. Rada rovněž vzala na vědomí závěry zvláštního zástupce generálního tajemníka OSN pro Pobřeží slonoviny v rámci jeho mandátu pro osvědčení průběhu voleb a poblahopřála A. Ouattarovi ke zvolení prezidentem Republiky Pobřeží slonoviny.
- 10 Dne 17. prosince 2010 vyzvala Evropská rada všechny čelní civilní i vojenské představitele Pobřeží slonoviny, kteří tak ještě neučinili, aby akceptovali pravomoci demokraticky zvoleného prezidenta A. Ouattary. Potvrdila rozhodný záměr Evropské unie přijmout cílené sankce vůči těm, kteří by nadále kladli překážky respektování vůle, kterou obyvatelé Pobřeží slonoviny samostatně vyjádřili.
- 11 S cílem zavést omezující cestovní opatření vůči některým osobám, které i když nebyly určeny Radou bezpečnosti Organizace spojených národů nebo Výborem pro sankce, brání na Pobřeží slonoviny mírovému procesu a národnímu usmíření, a zejména vůči těm, kteří ohrožují úspěšné dokončení volebního procesu, přijala Rada rozhodnutí 2010/801/SZBP ze dne 22. prosince 2010 o změně rozhodnutí 2010/656/SZBP (Úř. věst. L 341, s. 45). Seznam těchto osob je uveden v příloze II k rozhodnutí 2010/65, ve znění rozhodnutí 2010/801.
- 12 Článek 4 odst. 1 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801, zní následovně:
- „1. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zamezení vstupu na své území nebo průjezdu přes ně:
- a) osobám uvedeným v příloze I, určeným Výborem pro sankce [...];
  - b) osobám uvedeným v příloze II, které nejsou uvedeny na seznamu přílohy I a které brání mírovému procesu a procesu národního usmíření, a zejména ohrožují úspěšné dokončení volebního procesu.“
- 13 Jména L. Gbagba a A. P. N'Guessana byla prostřednictvím rozhodnutí 2010/801 zařazena do seznamu uvedeného v příloze II rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801.
- 14 Dne 11. ledna 2011 přijala Rada rozhodnutí 2011/17 s cílem zařadit na seznam osob uvedených v příloze II rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801 další osoby vzhledem k závažnosti situace na Pobřeží slonoviny.
- 15 Jména K.J. Konéa a A.D. Boni-Claverie tedy byla prostřednictvím rozhodnutí 2011/17 zařazena do seznamu uvedeného v příloze II rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801.
- 16 Dne 14. ledna 2011 přijala Rada rozhodnutí 2011/18 s cílem zavést další omezující opatření, a to konkrétně zmrazení finančních prostředků.
- 17 Podle čl. 5 odst. 1 a 2 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2011/18:
- „1. Zmrazují se veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje přímo či nepřímo vlastněné nebo ovládané:
- a) osobami podle přílohy I určenými Výborem pro sankce [...], nebo držené subjekty přímo či nepřímo vlastněnými nebo ovládanými těmito osobami nebo jakýmkoli osobami, které jednájí jejich jménem nebo na jejich příkaz, jak určí Výbor pro sankce,
  - b) osobami či subjekty podle přílohy II, které nejsou uvedeny na seznamu přílohy I a které brání mírovému procesu a procesu národního usmíření, a zejména ohrožují úspěšné dokončení volebního procesu, nebo držené subjekty přímo či nepřímo vlastněnými nebo ovládanými těmito osobami či subjekty nebo jakýmkoli osobami, které jednájí jejich jménem nebo na jejich příkaz.

2. Osobám ani subjektům uvedeným v odstavci 1 nebo v jejich prospěch nesmějí být přímo ani nepřímou zpřístupněny žádné finanční prostředky, finanční aktiva ani hospodářské zdroje.“
- 18 S cílem zajistit soulad s postupem změny a revize příloh I a II k rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2011/18, přijala Rada dne 14. ledna 2011 nařízení č. 25/2011.
- 19 Článek 2 nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011, stanoví:
- „1. Zmrazují se veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které patří fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům a orgánům uvedeným v příloze I či v příloze IA, anebo jsou jimi vlastněny, drženy nebo ovládány.
2. Žádné finanční prostředky nebo hospodářské zdroje nesmějí být, přímo či nepřímou, poskytnuty fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům nebo orgánům uvedeným v příloze I či v příloze IA, nebo v jejich prospěch.
3. Zakazuje se vědomá a úmyslná účast na činnostech, jejichž cílem nebo výsledkem je přímé či nepřímé obcházení opatření uvedených v odstavcích 1 a 2.
4. Příloha I obsahuje seznam fyzických nebo právnických osob, subjektů a orgánů podle čl. 5 odst. 1 písm. a) rozhodnutí 2010/656[...] v platném znění.
5. Příloha IA obsahuje seznam fyzických nebo právnických osob, subjektů a orgánů podle čl. 5 odst. 1, písm. b) rozhodnutí 2010/656[...] v platném znění.“
- 20 Prostřednictvím rozhodnutí 2011/18 a nařízení č. 25/2011 Rada ponechala jména L. Gbagba, K.J. Konéa, A. P. N'Guessana, jakož i A.D. Boni-Claverie na seznamu uvedeném v příloze II rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2011/17, a zapsala je na seznam uvedený v příloze IA nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011.
- 21 Dne 30. března 2011 Rada bezpečnosti OSN přijala rezoluci 1975 (2011), jejíž příloha I uvádí řadu osob, které bránily míru a národnímu usmíření v Pobřeží slonoviny a činnosti operace OSN v Pobřeží slonoviny (UNOCI) a dalších mezinárodních subjektů v Pobřeží slonoviny a dopustily se závažného porušení lidských práv a mezinárodního humanitárního práva. Jména L. Gbagba, A. Djédjéa, A. P. N'Guessana jsou uvedena v dotčené příloze I.
- 22 Dne 6. dubna 2011 Rada přijala rozhodnutí 2011/221, jakož i nařízení č. 330/2011, kterými zejména zavedla další omezující opatření a pozměnila seznamy osob a subjektů uvedených v přílohách I a II rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2011/18, a v přílohách I a IA nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011.
- 23 Rozhodnutí 2011/221 zejména vyřadilo jména L. Gbagba a A. P. N'Guessana ze seznamu v příloze II rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2011/18, a zařadilo je do seznamu v příloze I téhož rozhodnutí v platném znění.
- 24 Rozhodnutí 2011/221 mimo jiné zařadilo jméno A. Djédjéa na seznam v příloze I rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2011/18.
- 25 Nařízení č. 330/2011 vyřadilo jména L. Gbagba a A. P. N'Guessana ze seznamu v příloze IA nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011, a zařadilo je na seznam v příloze I téhož nařízení v platném znění.
- 26 Mimoto nařízení č. 330/2011 zařadilo jméno A. Djédjéa na seznam v příloze I nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011.

27 Článek 7 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801, stanoví:

„1. Pokud Rada bezpečnosti OSN nebo Výbor pro sankce určí určitou osobu nebo subjekt, Rada tuto osobu nebo subjekt zařadí do přílohy I.

2. Pokud Rada rozhodne o tom, že se na určitou osobu nebo subjekt budou vztahovat opatření uvedená v čl. 4 odst. 1 písm. b), změní odpovídajícím způsobem přílohu II.

3. Rada své rozhodnutí o zařazení na seznam včetně odůvodnění sdělí dotyčné osobě či subjektu, a to buď přímo, je-li známa jejich adresa, nebo zveřejněním oznámení, čímž jim umožní se k této záležitosti vyjádřit.

4. Jsou-li předloženy připomínky nebo nové podstatné důkazy, Rada své rozhodnutí přezkoumá a dotčenou osobu nebo subjekt o této skutečnosti informuje.“

28 Článek 11a odst. 3 nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011, stanoví:

„Rada sdělí své rozhodnutí fyzické nebo právnické osobě, subjektu či orgánu uvedeným v odstavcích 1 a 2, včetně důvodů zařazení na seznam, a to buď přímo, je-li známa jejich adresa, nebo zveřejněním oznámení, čímž těmto fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům či orgánům umožní se k této záležitosti vyjádřit.“

29 Dne 18. ledna 2011 a 7. dubna 2011 Rada zveřejnila v *Úředním věstníku Evropské unie* oznámení pro osoby, na něž se vztahují omezující opatření stanovená ve sporných aktech (Úř. věst. C 14, s. 8, a Úř. věst. C 108, s. 2 a 4). V těchto oznámeních Rada připomíná existenci uvedených opatření, odkazuje na relevantní akty, pokud jde o odůvodnění jednotlivých zařazení, a dotčené osoby upozorňuje, že mohou požádat příslušné orgány daného členského státu o povolení použít zmrazené finanční prostředky na základní potřeby nebo konkrétní platby. Kromě toho upřesňuje, že dotčené osoby a subjekty jí mohou zaslat žádost, aby rozhodnutí o zařazení bylo znovu zváženo. Nakonec připomíná možnost napadnout její rozhodnutí před Tribunálem v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 275 odst. 2 a čl. 263 odst. 4 a 6 SFEU.

Řízení před Tribunálem a napadená usnesení

30 Návrhy došlými kanceláři Tribunálu dne 7. července 2011 požadovali navrhovatelé zrušení sporných aktů v rozsahu, v jakém se jich týkaly. Na podporu svých žalob uplatnili zaprvé porušení práva na obhajobu a práva na účinnou soudní ochranu, zadruhé porušení vlastnického práva a práva na volný pohyb.

31 Navrhovatelé mimoto tvrdili, že jejich žaloby mají být Tribunálem prohlášeny za přípustné, neboť na ně nelze uplatnit dvouměsíční lhůtu stanovenou v článku 263 SFEU, protože jim sporné akty nebyly oznámeny.

32 Napadenými usneseními Tribunál odmítl žaloby jako zjevně nepřipustné.

33 Tribunál nejdřív připomněl ustálenou judikaturu, podle které má lhůta pro podání žaloby stanovená v čl. 263 šestém pododstavci SFEU kogentní povahu, jelikož byla stanovena za účelem zajištění jasnosti a jistoty právních situací a za účelem zabránění jakékoli diskriminaci nebo svévolnému zacházení při výkonu spravedlnosti, a že v tomto ohledu přísluší unijnímu soudu z úřední povinnosti přezkoumat, zda byla lhůta dodržena.

- 34 Tribunál poté konstatoval, že sporné akty byly zveřejněny v *Úředním věstníku Evropské unie*:
- dne 15. ledna 2011, pokud jde o rozhodnutí 2011/17 a 2011/18, jakož i o nařízení č. 25/2011, a
  - dne 7. dubna 2011, pokud jde o rozhodnutí 2011/221 a o nařízení č. 330/2011.
- 35 Dvoutměsíční lhůta tedy v souladu s čl. 102 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu začala plynout čtrnáct dnů po uvedeném zveřejnění a na základě čl. 102 odst. 2 uvedeného jednacího řádu uplynula:
- o půlnoci dne 8. dubna 2011, pokud jde o rozhodnutí 2011/17 a 2011/18, jakož i o nařízení č. 25/2011, a
  - o půlnoci dne 1. července 2011, pokud jde o rozhodnutí 2011/221 a o nařízení č. 330/2011.
- 36 Vzhledem k tomu, že žaloby byly doručeny kanceláři Tribunálu dne 7. července 2011, Tribunál rozhodl, že byly podány opožděně.
- 37 Tribunál odmítl argument žalobců, podle kterého na ně nelze uplatnit dvoutměsíční lhůtu, protože jim sporné akty nebyly oznámeny. Vyjádřil se takto:

„S ohledem na skutečnost, že smyslem lhůt pro podání žaloby je ochrana právní jistoty, neboť zamezují tomu, aby akty Společenství zakládající právní účinky byly donekonečna zpochybňovány, je totiž datum zveřejnění, pokud k němu došlo, rozhodujícím kritériem pro určení počátku plynutí lhůty pro podání žaloby (usnesení Soudního dvora ze dne 25. listopadu 2008, *TEA v. Komise*, C-500/07 P, [...] bod 23, a *S. A.B.A. R. v. Komise*, C-501/07 P, [...] bod 22; ze dne 9. července 2009, *Fornaci Laterizi Danesi v. Komise*, C-498/08 P, [...] bod 22; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2010, *Transportes Evaristo Molina v. Komise*, C-36/09 P, [...] bod 37). Žalobce nemůže za účelem oddálení počátku plynutí lhůty uplatňovat, že se o napadeném aktu dozvěděl až po jeho zveřejnění (výše uvedená usnesení *TEA v. Komise*, bod 23; *S. A.B.A. R. v. Komise*, bod 22, a *Fornaci Laterizi Danesi v. Komise*, bod 22). Z toho plyne, že jelikož byly [sporné] akty zveřejněny, plynutí lhůty pro podání žaloby je třeba počítat od jejich zveřejnění (viz, ohledně výpočtu lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí o uložení omezujících opatření od okamžiku jeho zveřejnění, usnesení Tribunálu ze dne 18. listopadu 2005, *Selmani v. Rada a Komise*, T-299/04, [...] bod 61), i když nebyly [žalobcům] oznámeny. V tomto ohledu je ostatně třeba uvést, že Rada zveřejnila [...] oznámení určené osobám, kterých se týkají omezující opatření stanovená ve [sporných aktech], v nichž zejména dotčené osoby upozornila na možnost napadnout její rozhodnutí před Tribunálem, za podmínek stanovených v čl. 275 druhém pododstavci SFEU, a v čl. 263 čtvrtém a šestém pododstavci SFEU“.

- 38 V poslední řadě Tribunál uvedl, že žalobci neprokázali, ba ani neuplatnili, působení náhody nebo vyšší moci, které by umožnilo odchýlit se od dotčené lhůty na základě čl. 45 druhého pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie.

Návrhová žádání účastníků řízení a řízení před Soudním dvorem

- 39 Navrhovatelé navrhují, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadená usnesení a prohlásil jejich žaloby v prvním stupni za přípustné;
  - vrátil věci Tribunálu k rozhodnutí ve věci samé a
  - uložil Radě náhradu nákladů řízení.

40 Rada navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítl kasační opravné prostředky a
- uložil navrhovatelům náhradu nákladů řízení.

41 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 14. prosince 2011 byly věci C-478/11 P až C-482/11 P spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

42 Dopisem ze dne 11. května 2012 zasláným faxem i doporučeným dopisem informovala kancelář Soudního dvora účastníky řízení o jednání konaném dne 26. června 2012 a vyzvala je, aby nejpozději 15. června 2012 písemně odpověděli na otázky Soudního dvora přiložené k předvolání k jednání.

43 Odpověď Rady na položenou otázku byla doručena kanceláři Soudního dvora dne 14. června 2012. Lhůta pro písemnou odpověď však uplynula dne 15. června 2012, aniž Soudní dvůr obdržel odpověď na otázku položenou navrhovatelům nebo odpověď ohledně jejich úmyslu účastnit se jednání.

44 Navrhovatelům byla stanovena poslední lhůta pro oznámení případné účasti na jednání. Tato lhůta uplynula dne 21. června 2012, aniž navrhovatelé odpověděli, a proto bylo jednání zrušeno.

Ke kasačním opravným prostředkům

45 Na podporu svých kasačních opravných prostředků navrhovatelé uplatňují dva důvody. Prvním důvodem kasačního opravného prostředku tvrdí, že Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení, když nepřipustil působení vyšší moci. Druhým důvodem navrhovatelé vytýkají Tribunálu, že vůči nim uplatnil lhůtu pro podání žaloby a zásadu právní jistoty, na které se uvedená lhůta zakládá, ačkoli se projednávané věci vyznačují jednak neoznámením sporných aktů, jednak neuplatnitelností lhůty z důvodu vzdálenosti stanovené v jednacím řádu Tribunálu.

46 Nejdřív je třeba přezkoumat druhý důvod kasačního opravného prostředku.

Ke druhému důvodu

Argumentace účastníků řízení

47 Navrhovatelé tvrdí, že Tribunál porušil zásadu účinné soudní ochrany a tím se dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že jelikož byly sporné akty zveřejněny, musí být lhůta pro podání žaloby počítána od data jejich zveřejnění. Tribunál měl podle navrhovatelů zohlednit skutečnost, že sporné akty v rozporu s tím, co stanoví zejména čl. 7 odst. 3 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801, nebyly oznámeny, tj. že nedošlo k individuálnímu sdělení, které by dotčeným osobám umožnilo se o nich dozvědět.

48 Navrhovatelé se dále domnívají, že Tribunál neměl vůči navrhovatelům s bydlištěm v africkém státě, ve kterém navíc probíhal ozbrojený konflikt, uplatnit lhůty z důvodu vzdálenosti stanovené v čl. 102 odst. 2 jeho jednacího řádu.

49 Rada tvrdí, že procesní rámec projednávaných věcí se liší od procesního rámce přezkoumaného Soudním dvorem v rozsudku ze dne 16. listopadu 2011, *Bank Melli Iran v. Rada* (C-548/09 P, Sb. rozh. s. I-11381). V uvedeném rozsudku Soudní dvůr založil povinnost individuálního sdělení důvodů, které vedly k přijetí omezujících opatření, na čl. 15 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 423/2007 ze

dne 19. dubna 2007 o omezujících opatřeních vůči Íránu (Úř. věst. L 103, s. 1). Na rozdíl od nařízení č. 423/2007 stanoví čl. 7 odst. 3 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801, možnost sdělení prostřednictvím zveřejnění oznámení, pokud Rada nezná adresu dotčené osoby.

- 50 V projednávaném případě sdělila Rada sporné akty navrhovatelům prostřednictvím zveřejnění oznámení v souladu s čl. 7 odst. 3 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801. Nemohla je sdělit jinak, neboť soukromé adresy navrhovatelů nebyly známy.
- 51 V každém případě datum zveřejnění sporných aktů značí výchozí bod pro výpočet lhůty stanovené v článku 263 SFEU. Tento výklad plyne z požadavků právní jistoty, na nichž se zakládá právní úprava procesních lhůt.
- 52 Rada nakonec uvádí, že argumentace navrhovatelů ohledně lhůty z důvodu vzdálenosti je zjevně neopodstatněná a v podstatě jen zpochybňuje platnost čl. 102 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu. Uvedené ustanovení je pouhým prodloužením lhůty stanovené v čl. 263 šestém pododstavci SFEU.

Závěry Soudního dvora

- 53 Úvodem je třeba uvést, že Tribunál právem konstatoval, že je z úřední moci oprávněn přezkoumat dodržení lhůty pro podání žaloby, neboť jde o lhůtu kogentní povahy (viz zejména rozsudky ze dne 7. července 1971, *Müllers v. CES*, 79/70, Recueil, s. 689, bod 6, a výše uvedený rozsudek *Transportes Evaristo Molina v. Komise*, bod 33).
- 54 Je třeba dále připomenout, že podle čl. 263 šestého pododstavce SFEU „[ž]aloby uvedené v tomto článku musí být podány ve lhůtě dvou měsíců, a to podle okolností ode dne vyhlášení příslušného aktu, ode dne jeho oznámení navrhovateli nebo ode dne, kdy se o něm navrhovatel dozvěděl“.
- 55 V projednávaném případě byly sporné akty zveřejněny v *Úředním věstníku Evropské unie*, řada L, ale rovněž byly na základě čl. 7 odst. 3 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801, a čl. 11a odst. 3 nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011, sděleny dotčeným osobám a subjektům buď přímo, pokud byly jejich adresy známy, nebo v opačném případě prostřednictvím zveřejnění oznámení.
- 56 Tato situace vyplývá ze zvláštní povahy sporných aktů, které jsou v rozsahu, v jakém zakazují určité kategorii obecně a abstraktně určených adresátů zejména poskytnout finanční zdroje a hospodářské prostředky k dispozici osobám a subjektům, jejichž jména jsou uvedena na seznámech obsažených v jejich přílohách, akty s obecnou působností a zároveň představují řadu individuálních rozhodnutí vůči uvedeným osobám a subjektům (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. září 2008, *Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise*, C-402/05 P a C-415/05 P, Sb. rozh. s. I-6351, body 241 až 244).
- 57 Kromě toho je třeba připomenout, že pokud jde o akty přijaté na základě ustanovení týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky, jako jsou sporné akty, je to právě individuální povaha uvedených aktů, která v souladu s čl. 275 druhým pododstavcem SFEU a čl. 263 čtvrtým pododstavcem SFEU poskytuje přístup k unijnímu soudu.
- 58 S ohledem na uvedené zvláštnosti a z nich plynoucí režim zveřejnění a sdělení by se čl. 263 šestý pododstavec SFEU neuplatňoval soudržně, kdyby byl ve vztahu k osobám a subjektům, jejichž jména jsou uvedena v seznámech obsažených v přílohách uvedených aktů, výchozím bodem pro výpočet lhůty pro podání žaloby na neplatnost den zveřejnění dotčeného aktu, a nikoli den, kdy jim byl akt sdělen. Cílem tohoto sdělení je totiž umožnit adresátům co nejlépe hájit jejich práva a rozhodnout se s plnou znalostí věci, zda je účelné obrátit se na unijní soud (výše uvedený rozsudek *Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise*, bod 337).

- 59 Ačkoli je pravda, že vstup v platnost takových aktů, jako jsou sporné akty, nastane jejich zveřejněním, vyplývá z výše uvedeného, že lhůta pro podání žaloby na neplatnost proti uvedeným aktům na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU začíná pro jednotlivé uvedené osoby a subjekty plynout ode dne, kdy jim uvedené akty byly povinně sděleny.
- 60 Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelé, jim v projednávané věci sporné akty byly sděleny.
- 61 Je pravda, že uvedené akty nebyly doručeny přímo na jejich adresy. Rada totiž konstatovala, že nebylo možné provést přímé sdělení L. Gbagbovi, K.J. Konéovi, A.D. Boni-Claverie, A. Djédjéovi a A. P. N'Guessanovi, a uchýlila se ke zveřejnění oznámení podle čl. 7 odst. 3 rozhodnutí 2010/656, ve znění rozhodnutí 2010/801, a čl. 11a odst. 3 nařízení č. 560/2005, ve znění nařízení č. 25/2011. Oznámení uvedená v bodě 29 tohoto rozsudku tedy zveřejnila v *Úředním věstníku Evropské unie*, řadě C ze dne 18. ledna 2011 a 7. dubna 2011.
- 62 Vzhledem k tomu, že uvedená oznámení jsou takové povahy, že umožňují dotčeným osobám identifikovat opravné prostředky, které mají k dispozici pro napadení svého zařazení na dotčené seznamy, jakož i datum uplynutí lhůty pro uplatnění těchto prostředků (rozsudek ze dne 15. listopadu 2012, Rada v. Bamba, C-417/11 P, bod 81), je třeba, aby navrhovatelé nemohli oddálit začátek plynutí lhůty pro podání žaloby tím, že uplatní nedostatek přímého sdělení sporných aktů nebo to, že se ve skutečnosti o sporných aktech dozvěděli později. Pokud by v případě absence působení vyšší moci měli navrhovatelé takovou možnost, byl by narušen samotný účel lhůty pro podání žaloby, kterým je zajištění právní jistoty a zamezení tomu, aby unijní akty zakládající právní účinky byly donekonečna zpochybňovány (viz zejména rozsudky ze dne 30. ledna 1997, Wiljo, C-178/95, Recueil, s. I-585, bod 19; ze dne 22. října 2002, National Farmers' Union, C-241/01, Recueil, s. I-9079, bod 34, usnesení ze dne 15. listopadu 2012, Städter v. ECB, C-102/12 P, bod 12).
- 63 Nakonec, pokud jde o argument navrhovatelů vycházející z toho, že vůči nim nelze uplatnit desetidenní lhůtu z důvodu vzdálenosti stanovenou v čl. 102 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu, protože mají bydliště ve třetím státě, postačí uvést, že tento argument vyvrací paušální povaha uvedené lhůty. Z toho plyne, že okolnost, že navrhovatelé byli po dobu plynutí lhůty pro podání žaloby ve třetím státě, není takové povahy, aby se navrhovatelé ve vztahu k uplatnění uvedené lhůty nacházeli v objektivně jiné situaci než osoby a subjekty s bydlištěm v Unii, kterých se týkají omezující opatření téže povahy.
- 64 Ze souhrnu výše uvedeného tedy vyplývá, že ačkoli se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že lhůty pro podání žaloby začaly plynout od data zveřejnění sporných aktů, uvedené lhůty – počítané od dat uvedených v bodě 61 tohoto rozsudku – ke dni 7. července 2011, datu podání žalob, již uplynuly. Za těchto podmínek musí být druhý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut (podobně viz rozsudek ze dne 19. dubna 2007, Holcim (Deutschland) v. Komise, C-282/05 P, Sb. rozh. s. I-2941, bod 33).

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastníků řízení

- 65 Navrhovatelé mají za to, že Tribunál porušil článek 45 statutu Soudního dvora, když nekonstatoval působení vyšší moci ve smyslu uvedeného článku.
- 66 Konflikt v Pobřeží slonoviny je údajně třeba ve vztahu k navrhovatelům považovat za působení vyšší moci, neboť po dobu konfliktu neměli možnost dozvědět se o sporných aktech, a nemohli tedy využít svých práv na obhajobu.

67 Rada připomíná, že jedním z prvků zakládajících pojem vyšší moc je existence okolnosti nezávislé na osobě, která se jí chce dovolávat, to znamená, že dojde ke skutečnosti, která nastane mimo sféru vlivu této osoby (rozsudek ze dne 8. července 2010, Komise v. Itálie, C-334/08, Sb. rozh. s. I-6869, bod 47). Povolební krize v Pobřeží slonoviny a s ní spojené násilí však byly vyprovokovány odmítnutím L. Gbagba a jeho spolupracovníků postoupit moc zvolenému prezidentovi. Tyto okolnosti tedy nejsou nezávislé na vůli navrhovatelů.

Závěry Soudního dvora

- 68 Podle čl. 45 druhého pododstavce statutu Soudního dvora „[z]ánik nároku pro zmeškání lhůty nelze namítat, jestliže dotyčná strana prokáže působení náhody nebo vyšší moci“.
- 69 Je nutno konstatovat, jak uvedl Tribunál v napadených usneseních, že navrhovatelé před Tribunálem působení vyšší moci neuplatnili.
- 70 Soudní dvůr měl nicméně za to, že navrhovatelé nelze vytýkat, že teprve ve stadiu kasačního opravného prostředku poprvé uplatní působení vyšší moci, jestliže Tribunál rozhodl prostřednictvím usnesení na základě článku 111 svého jednacího řádu a neinformoval žalobce o svém úmyslu odmítnout žalobu jako opožděnou a nevyzval žalobce, aby odůvodnil pozdní doručení prvopisů žaloby soudní kanceláři (usnesení ze dne 18. ledna 2005, Zuazaga Meabe v. OHIM, C-325/03 P, Sb. rozh. s. I-403, bod 24). Je tedy třeba přezkoumat první důvod kasačního opravného prostředku navrhovatelů týkající se působení vyšší moci.
- 71 V tomto ohledu je třeba připomenout, že striktní použití procesních pravidel odpovídá požadavku právní jistoty a nutnosti zabránit jakékoli diskriminaci nebo jakémukoli svévolnému zacházení při výkonu spravedlnosti (rozsudek ze dne 22. září 2011, Bell & Ross v. OHIM, C-426/10 P, Sb. rozh. s. I-8849, bod 43 a citovaná judikatura).
- 72 Dále je třeba uvést, že v souladu s čl. 263 šestým pododstavcem SFEU a článkem 45 statutu Soudního dvora přísluší dotčené osobě, aby prokázala, že zaprvé neobvyklé, nepředvídatelné a na její vůli nezávislé okolnosti způsobily, že nemohla dodržet lhůtu stanovenou v čl. 263 šestém pododstavci SFEU, a zadruhé, že se nemohla zabezpečit proti následkům uvedených okolností tím, že by učinila vhodná opatření, aniž by podstoupila nepřiměřené oběti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2007, Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, Sb. rozh. s. I-12273, bod 24 a citovaná judikatura).
- 73 V projednávaném případě navrhovatelé obecně uplatňují situaci ozbrojeného konfliktu v Pobřeží slonoviny, která podle nich začala v listopadu 2010 a trvala přinejmenším do dubna 2011.
- 74 Nicméně žádný z navrhovatelů ve svém kasačním opravném prostředku nepředložil skutečnosti umožňující Soudnímu dvoru přesně určit, v jakém rozsahu a v jakém období obecná situace ozbrojeného konfliktu v Pobřeží slonoviny a osobní okolnosti uplatňované navrhovatelé měly uvedeným navrhovatelům zabránit ve včasném podání žaloby.
- 75 Za těchto podmínek je třeba první žalobní důvod zamítnout.
- 76 Vzhledem k tomu, že žádný z důvodů uplatněných navrhovatelé není opodstatněný, musí být kasační opravný prostředek zamítnut.

K nákladům řízení

⁷⁷ Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora, který se použije na základě čl. 184 odst. 1 téhož jednacího řádu na řízení o kasačním opravném prostředku, bude účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který měl ve věci úspěch, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. Vzhledem k tomu, že Rada požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelé neměli ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Kasační opravné prostředky se zamítají.**
- 2) Laurentu Gbagbovi, Katinanu Justinu Konéovi, Akissi Danièle Boni-Claverie, jakož i Alcidu Djédjéovi a Affimu Pascalovi N'Guessanovi se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.